

Den næste sag på dagsordenen var:

16) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 105:

Forslag til folketingsbeslutning om alternativer til EU's Økonomiske og Monetære Union (ØMU).

Af Keld Albrechtsen (EL) og Frank Aaen (EL).
(Fremsat 29/2 96).

Forslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Økonomiministeren (Marianne Jelved):

Enhedslistens beslutningsforslag om alternativer til EU's Økonomiske og Monetære Union vedrører tre forhold, dels en bekræftelse af dele af Edinburgh-Afgørelsen, for så vidt angår ØMU, dels visse krav til eventuelle aftaler mellem Danmark og ØMU-landene og endelig, at Danmark i EU bør fremsætte forslag om dels en udsættelse af ØMU'ens tredje fase, dels forslag om alternativer til ØMU'en.

Som jeg vil redegøre for, ser jeg ikke noget grundlag for beslutningsforslaget, som derfor ikke efter regeringens opfattelse bør nyde fremme.

Udgangspunktet for den danske politik i forhold til ØMU'ens tredje fase om den fælles valuta er Edinburgh-Afgørelsen. Danmark deltager ikke i den kommende fælles valuta, medmindre en ny folkeafstemning tilsiger det.

Danmark har i Edinburgh-Afgørelsen desuden forpligtet sig til ikke at hindre de andre lande i at gennemføre ØMU'en. Regeringen har i den forbindelse klart givet udtryk for, at en ny og ændret dansk beslutning ikke er på dagsordenen.

Med baggrund i Edinburgh-Afgørelsen arbejder regeringen for at få etableret så gunstige rammer som muligt for en videreførelse af Danmarks fastkurssamarbejde med de europæiske kernelande, der deltager i den fælles valuta. Det er derfor i dansk interesse at få etableret et valutaarrangement, der effektivt og troværdigt knytter den danske krone til euroen.

Bla. i lyset af det uformelle møde mellem EU's økonomi- og finansministre i Verona i sidste måned ser det ud til, at der er en positiv holdning til, at der etableres et sådant arrangement. Det er væsentligt, at så mange out-lande, som de kaldes, som muligt deltager i valutaarrangementet for derved at skabe forudsæt-

ning for større stabilitet. Samtidig er det af hensyn til det indre marked vigtigt at hindre, at visse lande gennem devalueringer opnår kortsigtede konkurrencemæssige fordele på andres bekostning.

Der er ikke tale om, at Danmark indgår aftaler med ØMU-landene, der går ud over Traktatens rammer for ikkedeltagende lande. Det er som ved det nuværende EMS-samarbejde op til Danmark selv, om vi vil deltage i et valutaarrangement.

Alle aftaler indeholder i sagens natur rettigheder, men også pligter. En valutaaftale lægger derfor visse begrænsninger for handlefriheden, der jo imidlertid mere end opvejes af de fordele, vi har og vil få af samarbejdet. Det har været gældende i det gamle EMS-samarbejde til den 2. august 1993. Det gælder i dag med det udvidede EMS-bånd, og det vil også gælde et nyt valutaarrangement. Endvidere sætter ønsket om lav inflation, lav rente, balance på offentlig saldo m.m. selvfølgelig grænser for, hvorledes den økonomiske politik kan tilrettelægges.

Jeg vil i øvrigt godt bemærke, at uanset hvad man mener om ØMU'en, så er en stabilitetsorienteret økonomisk politik inklusive det, jeg opfatter som sunde økonomiske mål, som konvergenskriterierne er udtryk for, ikke kun relevant med henblik på at opnå et fordelagtigt valutaarrangement, men er i sig selv forudsætningen for en stabil valuta og en fortsat lav rente til gavn for vækst og beskæftigelse.

Danmark er i henhold til Maastricht-Traktaten omfattet af forpligtelserne til at undgå uforholdsmæssig store budgetunderskud. Det skal imidlertid understreges, at Danmark i henhold til vores særlige protokol ikke kan omfattes af eventuelle sanktioner, når vi ikke deltager i den fælles valuta.

Og så til det sidste punkt: Spørgsmålet om et alternativ til ØMU er ikke på Europas dagsorden, tværtimod. Så sent som på det uformelle ecofinmøde i Verona blev køreplanen for processen mod ØMU'en med start den 1. januar 1999 ikke anfægtet. De fleste andre lande synes at være tilfredse med det nuværende EMS-system, men finder alligevel, at ØMU vil give en endnu bedre ramme for økonomisk stabilitet i Europa til gavn for væksten og beskæftigelsen.

I lyset af Edinburgh-Afgørelsen, dvs. den danske undtagelse og den danske forpligtelse til ikke at forhindre de andre lande i at gennemføre ØMU'en, vil Enhedslistens forslag EU-politisk skade Danmarks troværdighed og danske inter-

esser i de kommende forhandlinger om et valutaarrangement. I henhold til Edinburgh-Afgørelsen har Danmark jo erklæret, at vi ikke vil forhindre et snævrere samarbejde blandt medlemsstater, der er foreneligt med Traktaten, og som ligger inden for rammerne af Unionen og dens målsætninger, og dette tilkendegav statsministeren i øvrigt den 31. januar 1996 på spørgsmål fra hr. Keld Albrechtsen.

Enhedslisten bør huske, at Edinburgh-Afgørelsen ikke blot for Danmark er udgangspunktet i spørgsmålet vedrørende ØMU; det er den også for de andre lande.

Har man sagt nej til en politisk dagsorden, er man under mistanke for at pleje en skjult dagsorden, hvis man foreslår alternativer. Det vil i given fald ikke være et godt udgangspunkt for at få et hensigtsmæssigt valutaarrangement i forhold til euroen. Jeg ser i øvrigt gerne, at ØMU'en bliver realiseret, da den udgør et vigtigt element i processen med at skabe større stabilitet i Europa, uanset at Danmark ikke deltager. Konklusionen bliver derfor, at regeringen ikke agter at underminere sin EU-politiske forhandlingsituation ved at følge Enhedslistens forslag.

Hvad angår bekæmpelsen af den internationale valutaspekulation, skal jeg henvise til mit indlæg ved behandlingen her i salen af beslutningsforslag nr. B 70 den 21. marts 1995, og jeg har ikke noget nyt at tilføje i den sag.

Ove Fich (S):

Enhedslistens forslag til folketingsbeslutning om alternativer til ØMU'en er efter vor opfattelse ret besynderligt.

For det første ønsker man, at Danmark ikke skal deltage i ØMU'ens tredje fase. Hertil vil jeg gerne sige, at det kan Danmark ikke, for den eksisterer ikke endnu, og vi agter heller ikke at gøre det, når den etableres. Det fremgår af Edinburgh-Afgørelsen, og jeg vil gerne ligesom i freddags påpege, at Edinburgh-Afgørelsen rent faktisk ikke skal forhandles på regeringskonferencen. Den står ved magt før, under og efter regeringskonferencen.

For det andet skriver Enhedslisten i beslutningsforslaget, at kommende aftaler mellem Danmark og de lande, der er med i ØMU'en, ikke må føre til en indskrænkning af Danmarks valutariske, økonomiske og finanspolitiske selvstændighed. Men enhver aftale indebærer jo en indskrænkning, for hvad er en aftale? Man pålægger sig selv og sine partnere at samarbejde

frem for at gøre, hvad man hver især synes kunne være mest interessant, så derfor er det naturligvis ikke logisk at skrive noget sådant.

I samme afsnit skriver Enhedslisten, at man vil være sikker på, at Danmark ikke kan rammes af sanktioner. Hvis Enhedslisten havde gjort sig den umage at læse den eksisterende traktat, vil det klart fremgå, at når man ikke deltager i ØMU'ens tredje fase, kan man heller ikke rammes af sanktioner.

I det sidste afsnit ønsker Enhedslisten, at den danske regering skal arbejde for en udsættelse af gennemførelsen af ØMU'ens tredje fase. Her til er at sige, at når man har meddelt, at man ikke vil være med i ØMU'ens tredje fase, er det ganske svært overhovedet at have nogen indflydelse på, hvornår noget sådant måtte blive sat i værk. Enhedslisten ønsker, at vi i stedet arbejder på et alternativt valutasamarbejde efter EMS-modellen, og det synes jeg er interessant. Dengang vi havde EMS'en med de snævre bånd og alle disse ting, var det ikke mit indtryk, at den var specielt populær hos Enhedslisten, men det er da interessant, at Enhedslisten nu går ind for et EMS-samarbejde.

Endelig konstaterer jeg, at der i det samme afsnit står, at Enhedslisten nu vil bruge EU til noget nyt, nemlig til at bekæmpe den internationale valutaspekulation. Det er da interessant, at Enhedslisten hermed har accepteret, at EU rent faktisk kan bruges til noget.

Samlet set mener vi, at beslutningsforslaget er usammenhængende, og vi ønsker ikke at støtte det. Derimod vil jeg gerne her til slut udtale min anerkendelse af regeringens stærke indsats for at lave et valutaarrangement i EU, for det er helt afgørende, at der også bliver valutastabilitet i fremtiden. Når vi har et indre marked, er det nødvendigt med stabile valutaer, og vi bakker helt og aldeles denne indsats op.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg vil godt spørge hr. Ove Fich, hvilke valutारiske, økonomiske og finanspolitiske indskrænkninger i Danmarks selvstændighed hr. Ove Fich er til sinds at acceptere i forbindelse med en eventuel aftale mellem Danmark og ØMU-landene. Når hr. Ove Fich bebrejder os andre, at vi ikke vil afgive suveræniteten i det spørgsmål, synes jeg, hr. Ove Fich skylder os at meddele, hvilke afgivelser af dansk selvstændighed Socialdemokratiet er indstillet på at godkende i forbindelse med denne sag.

Charlotte Antonsen (V):

Venstre er imod Enhedslistens forslag. Vi ønsker, at Danmark hurtigst muligt skal deltage i Den Økonomiske og Monetære Union, og vi ser gerne, at der hurtigst muligt efter regeringskonferencen kommer en folkeafstemning herom.

ØMU'en er en fordel for Europa, og ØMU'en vil også blive en fordel for Danmark, hvis vi træder ind. Alternativet er en højere rente og større arbejdsløshed i Danmark, og derfor er vi på alle mulige måder imod Enhedslistens forslag.

Jeg vil godt stille et enkelt spørgsmål til økonomiministeren. Det har været drøftet, om vi kan frskrive os nogen selvstændighed i forbindelse med indførelsen af ØMU'en. I anden fase har vi fra dansk side sagt ja, og dermed har vi sagt, at vi vil leve op til konvergenskravene, og det forsøger vi også på. Men det, jeg vil spørge ministeren om, ligger i forlængelse af fase 2: Agter regeringen formelt at afskrive sig retten til at devaluere den danske krone, når de andre lande går videre, for dermed at sikre, at vi får den bedst mulige aftale? I hvert fald for mig at se er det helt klart, at hvis vi fra dansk side fraskriver os retten til at devaluere, skulle der være større muligheder for at få et stabilt samarbejde med ØMU-landene.

Kent Kirk (KF):

Enhedslistens beslutningsforslag er selvfølgelig i overensstemmelse med Enhedslistens politik, og derfor kan det nok ikke undre hr. Keld Albrechtsen, at i Det Konservative Folkeparti er vi fuldstændig imod forslaget. Det er ikke i overensstemmelse med det, vi mener der skal gøres for den europæiske økonomiske og valutatiske politik.

Vi er bange for, at hvis vi fulgte den tankegang, der ligger bag forslaget, ville det betyde en fantastisk ustabilitet i økonomierne i Europa, og vi ville komme til at se en voldsom spekulation i valuta, og det ønsker vi ikke. Det er nemlig hele tiden de små handels- og erhvervsdrivende og arbejderne, der lider tab, hver gang der er de store udsving i valutaerne og der er pres på de enkelte landes økonomier.

Vi har tværtimod den opfattelse, at vi skal arbejde positivt for, at Den Økonomiske og Monetære Unions tredje fase bliver etableret i overensstemmelse med den køreplan, der er aftalt medlemslandene imellem. Vi har også den opfattelse, at når vi i 1997 ved, hvilke lande der

skal deltage i tredje fase, bør der afholdes en folkeafstemning i Danmark, så den danske befolkning kan tage stilling til, om det ikke vil være rigtigt for Danmark at deltage i den tredje fase fra den 1. januar 1998.

Vi anerkender også det arbejde, økonomiministeren gør for at få afklaret de forhold, der er og skal være for de lande, som ikke kommer til at deltage i tredje fase – enten af politiske grunde, fordi de ikke vil, eller af økonomiske grunde, fordi de ikke kan. Vi mener, det er vigtigt, at man får lavet et engagement for de lande, der kommer til at ligge udenfor, for så vil det også blive nemmere for den danske befolkning at tage stilling til tingene, når vi engang skal afholde folkeafstemning.

Min afsluttende bemærkning skal være, at Enhedslistens forslag fuldstændig strider imod konservativ politik på dette område, og derfor vil vi stemme imod forslaget.

Elisabeth Arnold (RV):

Der er heller ikke meget håb at hente om støtte fra Det Radikale Venstre til Enhedslistens forslag.

Om forslaget første del vil jeg sige det samme som den socialdemokratiske ordfører: Det er fuldstændig sådan, sagen ligger efter Edinburgh-Afgørelsen og efter folkeafstemningen den 18. maj. Jeg føler mig som folketingspolitiker forpligtet over for Edinburgh-Afgørelsen og folkeafstemningen, og jeg ønsker ikke, at der på ny skal sås tvivl om, at Danmark ikke skal deltage i Den Økonomiske og Monetære Unions tredje fase. Sådan er forholdene, og i den overskuelige fremtid, jeg kan se, vil det fortsat være sådan. Derfor er der ikke noget som helst af det, Enhedslisten har skrevet i punkt A, der kan aftvinge os nogen form for aktivitet. Det er en beskrivelse af forholdene, som de er. Punktum!

Punkt B er en pudsig beskrivelse af, at vi ikke må indgå i noget som helst samarbejde, som medfører en indskrænkning af Danmarks valutatiske, økonomiske og finanspolitiske selvstændighed. Jamen der er altså ingen aftaler, som kan indgås uden en eller anden form for afkald på en handlefrihed, og jeg vil til gengæld spørge hr. Keld Albrechtsen: Hvilke instrumenter vil hr. Keld Albrechtsen gerne benytte sig af? Hvor store devalueringer vil Enhedslisten foretage fremover, og hvor store renteforhøjelser vil Enhedslisten foretage fremover? Hvor stort statsunderskud vil Enhedslisten bygge op, og hvor stor statsgæld ønsker Enhedslisten, vi skal

opbygge i Danmark fremover? Det må jo være det, Enhedslisten ønsker: Devalueringer, renteforhøjelser, statsunderskud og offentlig gæld i Danmark. Det må være det, man ønsker. Der bliver jo frihed til at foretage sig noget virkelig dumt på det økonomiske område, og den frihed vil jeg ikke fratage Enhedslisten. Men jeg vil ikke håbe, at den politik kan få flertal her i Folketinget.

Enhver kontrakt og enhver aftale indebærer, at parterne gensidigt giver afkald på nogle handlemuligheder, og det gør de med åbne øjne og i fuld tillid til, at alle parter overholder aftalen. F.eks. synes jeg, det ville have været rart, hvis Danmark og Sverige havde haft en aftale, som rakte mange år tilbage, så vi havde undgået de ubehagelige virkninger af Sveriges devalueringer. Devalueringer er jo i virkeligheden blot en eksport af egne problemer til de væsentligste handelspartnere, og det er ikke den måde, civiliserede lande skal opføre sig på over for deres handelspartnere. Så om punkt B kan vi kun sige, at det er fuldstændig meningsløst.

Om punkt C, hvor man beder om en udsættelse af ØMU'ens tredje fase, kan jeg kun sige, at det kan da umuligt være noget, Danmark skal foranledige, al den stund vi har sagt, at vi ikke kan deltage i ØMU'en tredje fase. Så skal det da heller ikke være os, der beder om at få den udsat, for så kunne det jo være, at andre ville mene, at vi var ved at ændre vores holdning til ØMU'en. Nej, det er de andre lande, der skal træffe beslutning om, hvornår de ønsker den tredje fase igangsat. Det bliver deres beslutning og ingen andres, og den skal vi ikke blande os i.

Så fra Det Radikale Venstres side kan vi kun komme med en klar afvisning af Enhedslistens beslutningsforslag.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg vil gerne besvare fru Elisabeth Arnolds spørgsmål. Enhedslisten ønsker ikke at forøge statsunderskuddet. Det har vi sagt gang på gang til regeringen, og vi mener egentlig, at fundamentalt set er den eneste løsning på Danmarks valutaspørgsmål, at den danske krone er i stand til at stå på egne ben; det har vi udtrykt adskillige gange.

Det er klart, at hvis vi kommer i den situation, at et flertal her i Folketinget ikke vil opkræve de nødvendige skatter hos de mennesker, der virkelig har råd til at betale skat, får vi et voksende statsunderskud. Men det er ikke Enhedslistens

skyld. Det er regeringens skyld, fordi den har afskaffet formueskatterne. Men vores principielle holdning er, at selvfølgelig skal vi ikke have et stigende statsunderskud, naturligvis ikke.

Men så vil jeg til gengæld stille fru Elisabeth Arnold det samme spørgsmål, som jeg stillede hr. Ove Fich: Hvad er det for nogle indskrænkninger i Danmarks selvstændighed, man er indstillet på at acceptere? I forbindelse med et alternativ til ØMU'en kan jeg godt beskrive, hvad der vil være acceptabelt for Enhedslisten: Landene skal f.eks. forpligte sig til gensidigt at rykke hinandens valutaer til undsætning. Det er selvfølgelig en aftale, der indebærer en forpligtelse til at gøre noget bestemt, hvis en nabovaluta udsættes for valutaspekulation, men det er en aftale, vi godt kan gå ind for, og det er derfor, vi foreslår et alternativ til ØMU'en. Jeg kan altså godt svare på spørgsmålet om, hvad vi vil være med til at forpligte Danmark til.

Vi vil derimod ikke være med til at forpligte Danmark til aldrig at devaluere kronen, for det ville være det samme som at afskrive vores nationale selvstændighed. Jeg forstår godt, at der fra borgerlig side stilles et sådant forslag, for det ville være at gå den direkte vej til den fælles mønt, så det forstår jeg udmærket. Men jeg vil godt spørge hr. Ove Fich, om han er enig med de borgerlige i det signal.

Annette Just (FP):

Jeg vil ærlig talt gerne starte med ikke blot at takke Enhedslisten for at have fremsat dette beslutningsforslag, men sandelig også takke ministeren for hendes indlæg. Jeg sad meget stille og lyttede til, hvad der blev sagt.

Ministeren startede med at sige om punkt A i dette beslutningsforslag, at Danmark ikke kan deltage i Den Økonomiske og Monetære Unions tredje fase, fordi vi har en speciel aftale i Edinburgh-Afgørelsen, som bevirker, at det ikke kan lade sig gøre, før vi eventuelt har haft en ny folkeafstemning. Det vil altså sige, at Socialdemokratiet ikke kan have noget imod punkt A, for det er lige præcis det, der står.

Punkt B kommenterede ministeren med, at de kommende aftaler mellem Danmark og de lande, der deltager i den eventuelle gennemførelse af ØMU'ens tredje fase, ikke på noget tidspunkt må medføre en indskrænkning af Danmarks valutariske, økonomiske og finanspolitiske selvstændighed. Jamen det gør de heller ikke, for vi kan overhovedet ikke få nogen aftaler med dem, der går ind i ØMU'ens tredje fase. Det vil altså

sige, at ministeren ikke mente, der var noget til hinder for at gennemføre punkt B.

Så kommer vi til punkt C, og her må jeg ærligt indrømme, at vi kunne selvfølgelig ikke drømme om fra dansk side at sige: Hør venner, det er en elendig idé med denne tredje fase! Det står der i punkt C, og det havde været ærligt og redeligt, om ministeren havde brugt den formulering som begrundelse for at afvise det, for man har jo lov til at have forskellige opfattelser.

Men derudover sagde ministeren, at der er ikke nogen, der har sat spørgsmålstegn ved eller anfægtet, at ØMU'ens tredje fase kan starte i 1999. Enten skyldes det, at ministeren kun vil lytte til finansministrene fra Tyskland, Frankrig og lignende lande, eller også har ministeren ikke læst, set og hørt, hvad alle økonomer siger. Både i Tyskland, Frankrig og andre lande erkender økonomerne i dag, at det ikke kan lade sig gøre, medmindre man begynder at flytte rundt på konvergenskravene, og det er i virkeligheden det, jeg kan læse i forslaget: Vi må forhindre, at der er nogle, der i bar begejstring for deres finansministre begynder at flytte rundt på konvergenskravene. Begynder vi først at lave om på betingelserne for ØMU'ens tredje fase, er spørgsmålet sådan set ikke, om vi kan være med eller ikke være med, men hele det valutariske samarbejde vil bryde sammen, og jeg er egentlig ikke i tvivl om, at ministeren er enig med mig i det.

Mit problem er: Hvorfor i alverdens riger og lande har alle bare stået og sagt nej, fordi dette forslag kommer fra Enhedslisten? I virkeligheden beskriver forslaget bare situationen i dag, hvor Danmark ikke deltager i ØMU'en tredje fase, og når man ikke deltager i ØMU'ens tredje fase, kan man ikke blive udsat for valutariske, økonomiske og finanspolitiske stramninger, fordi den slags simpelt hen ikke er med i anden fase. Og i dag er situationen, at ØMU'ens tredje fase efter alle tegn i sol og måne ikke kan blive til noget i 1999.

Så sagde ministeren, at vi kan blive beskyldt for at have en skjult dagsorden. Men der er nogle, der ikke har skjult dagsordenen særlig godt, og det er ikke Enhedslisten. Det er bl.a. de tyske økonomer, der ikke har skjult den dagsorden særlig godt. Den har stået på forsiden af alle Europas aviser, så jeg synes, det er en lidt mærkelig begrundelse.

Jeg har hermed også sagt, at Fremskridtspartiet ser positivt på dette beslutningsforslag.

Steen Gade (SF):

Dette beslutningsforslag giver os anledning til at diskutere, hvad Danmark som et land, der har sagt nej til ØMU'ens tredje fase, skal koncentrere kræfterne om.

Først vil jeg glæde mig over, at Enhedslisten – der i hvert fald for godt og vel et par år siden sagde, at de danske undtagelser på området ingenting betød, og derfor kunne folk roligt stemme nej – nu har lavet et forslag, hvori der står, at som fastlagt ved folkeafstemningen den 18. maj 1993 deltager Danmark ikke i en eventuel fælles valuta. Det synes jeg er godt, og jeg vil kvittere for, at det også er Enhedslistens opfattelse, at det var det, det danske ja betød. Det danske ja den 18. maj betød nemlig, at vi ikke deltager i ØMU'ens tredje fase. Det er udgangspunktet, og det synes jeg er fint, for så er det jo vigtigt, at regeringen og vi andre bruger kræfter på at lave et valutasystem for de lande, der ikke vil være med i ØMU'ens tredje fase.

Dette system må bestå af nogle aftaler mellem de pågældende lande. Enhedslisten er inde på en EMS-konstruktion, og det er jeg helt enig i. Det er jo rigtigt, som der står i forslaget, at den ikke indskrænker Danmarks selvstændighed, det er klart nok. Men vi skal vel heller ikke lægge skjul på i denne debat, at også EMS-modellen har sine spilleregler. Et land kan jo altid træde ud af den, hvis det ikke vil være med, men hvis man laver en EMS-model, bliver det altså en model, som binder, så længe man er i EMS'en, og det synes jeg er rigtigt.

Det stod i det nationale kompromis, at når Danmark nu sagde nej til ØMU'ens tredje fase, ville vi være meget optaget af at få lavet et valutasamarbejde for de lande, der ikke er med i ØMU'ens tredje fase. Jeg vil bare benytte lejligheden til at understrege over for regeringen, at jeg synes, vi fra dansk side skal bruge mange kræfter på det, og jeg ved også, at regeringen bruger kræfter på det. Somme tider synes jeg ganske vist, at både økonomiministeren og finansministeren bruger tiden på at fortælle, at vi måske hellere skulle være med i ØMU'ens tredje fase, men jeg er helt klar over, at i praksis er det rent faktisk kombineret med, at vi forhandler for at få et valutaarrangement for landene uden for ØMU'en.

Til sidst nogle betragtninger om afgift på valutahandel. Jeg vil gerne sige til Enhedslisten, at SF deler synspunkterne om en afgift på valutahandel. I sidste samling fremsatte SF et beslutningsforslag om det i forbindelse med det soci-

ale verdenstopmøde, og den tanke, der har præget SF i spørgsmålet om afgift på valutahandel, er, at det skal være en global afgift. Det er også sådan, den har været tænkt i FN-systemet, hvor den har været drøftet, og jeg tror også, at hvis en sådan afgift skal kunne virke og få betydning, skal det være på globalt niveau.

Jeg kan se, at Enhedslisten mener, at EU-niveau måske var tilstrækkeligt, og det er jeg nok en lille smule tvivlende over for. Spørgsmålet er simpelt hen, om den kan fungere inden for EU. Jeg tror rent faktisk, at en afgift på valutahandel kun kan fungere med sikkerhed, hvis den er global, og jeg er noget skeptisk over for, at den skal kunne fungere på EU-niveau.

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg vil gerne sige tak til Fremskridtspartiet og SF for en positiv modtagelse af dette beslútningsforslag.

Der lød ikke så mange positive ord fra de øvrige partier, og økonomiministeren mente, at spørgsmålet om et alternativ til ØMU'en ikke er på dagsordenen. Men det synes jeg nok er en dristig udtalelse, når man tager i betragtning, hvor dårligt det rent faktisk går med at gennemføre dette ØMU-projekt.

Økonomiministeren er formentlig klar over, at væksten i Tyskland er gået i stå. Den vil næppe blive på mere end 1 pct. i 1996, hvor man havde forudset en vækst på 2,4 pct., og tilsvarende er tallene for EU som helhed også gået nedad. Det betyder, at statskasserne kommer til at mangle penge, og fordi der er en konservativ regering i Tyskland, betyder det yderligere, at der vil blive fremsat forslag om kraftige nedskæringer i de tyske offentlige budgetter. Kansler Kohl har fremlagt et spareprogram, men ikke engang, hvis man forestiller sig, at det bliver gennemført fuldt ud, vil det sikre, at Tyskland vil kunne overholde konvergenskravene i Traktaten. Man vil ikke komme ned under 3 pct.-grænsen i 1997, og der er heller ikke udsigt til, at Frankrig vil gøre det.

Den eneste måde, den fælles mønt kan gennemføres på inden for tidsplanen, er ved at indføre en såkaldt fleksibilitet i sagen, altså begynde at lempe på kriterierne. Men derved vil man fremkalde det, som den tyske Bundesbank gang på gang har advaret imod, nemlig valutaspekulation og kapitalflugt fra Tyskland til f.eks. Schweiz, USA og Japan. Det vil føre til en i allerhøjeste grad uønskelig situation for alle Europas befolkninger, og derfor må jeg sige, at det er en

fuldstændig fejlbedømmelse fra økonomiministerens side, hvis hun tror, at spørgsmålet om ØMU'ens gennemførelse ikke er på dagsordenen. Det vil formentlig blive et spørgsmål, der vil blive udkæmpet meget, meget store arbejdskampe om i Tyskland til vinter, for den tyske befolkning vil jo ligesom den franske næppe frivilligt affinde sig med en sådan arbejdsløshedsskabende og ulighedsskabende politik, som kansler Kohl vil forsøge at få gennemført i den fortvivlede bestræbelse på at overholde konvergenskravene.

Jeg tror altså, man gør klogt i at tage bestik af realiteterne, nemlig at ØMU'en absolut er på dagsordenen. Spørgsmålet er, om den overhovedet nogen sinde kan og skal gennemføres, og hvis man fra kansler Kohls side gør et krampagtigt forsøg på at gennemføre den på trods af forholdene, som de er i virkeligheden, vil det fremkalde meget store sociale og økonomiske problemer i alle lande i Europa. Jeg synes ikke, det kan være rigtigt, at vi også skal blive ramt af dette gigantiske økonomiske fejleksperiment. Vi vil jo også blive ramt: Den øgede arbejdsløshed i Tyskland vil sætte sig sine spor i form af øget arbejdsløshed her i Danmark, for vi ved jo godt, hvordan disse ting forplanter sig på tværs af grænserne.

Det kan heller ikke være rigtigt, at vi bare skal sidde og se på, at man ødelægger det vesteuropæiske valutasystem, som fungerer i dag. Det er godt nok ikke et perfekt system, det kan godt forbedres i forbindelse med den forbedring af EMS-modellen, vi peger på i beslutningsforslaget, og der kan godt gøres mere for gensidige forpligtelser til at intervenere osv. Men vi har et faktisk fungerende valutasystem, selv om det ikke er ideelt. Der kan godt gribes mere ind over for spekulanterne, som vi også foreslår, og hr. Gade gjorde opmærksom på, at det spørgsmål tidligere har været diskuteret her i Folketinget. Men det er dog et fungerende valutasystem, og nu er man ved at sætte det over styr med dette kæmpeeksperiment, som har 99 pct.s chance for at ende galt.

Jeg håber, man har fulgt med i udviklingen i Tyskland i Økonomiministeriet. Der er et problem med kapitalflugt ud af Tyskland, fordi man simpelt hen fra forskellige investorers side får mindre og mindre tillid til, hvad der vil ske med de penge, som i dag anbringes i D-mark. Man risikerer, at D-marken pludselig bliver udvekslet med denne ØMU, og hvad vil ØMU'en være værd? Kan den overhovedet stå

selv? Kan den overhovedet holde kursen i forhold til dollar og yen? Det er der ingen der ved. Det er et eksperiment med gigantiske indbyggede risici, og dem lukker man totalt øjnene for. Der er ingen, der taler om det problem.

Men hvad nu, hvis ØMU'en f.eks. pludselig falder 10 pct. i forhold til dollaren? Eller hvis den lige pludselig stiger 10 pct. i forhold til dollaren? Hvad vil konsekvenserne blive for beskæftigelsen i Europa? Ingen aner det, og ingen spekulerer på det, fordi man simpelt hen ikke tør forestille sig de konsekvenser, det vil få. Man er på vej til at kaste Europa ud i et gigantisk eksperiment, som har al mulig udsigt til at gå galt, og derfor synes jeg, det er berettiget at rejse spørgsmålet om en udsættelse og om et alternativ. Ingen vil kunne bebrejde Danmark noget, hvis vi gør det.

Jeg kan gøre opmærksom på, at der i dag kun er tre lande, som ser ud til at kunne opfylde ØMU-kriterierne, og det er Danmark, Luxembourg og Irland. Men det ene af de tre lande har vedtaget, at det slet ikke vil være med, og de to andre landes økonomiske betydning skal vel ikke overdrives. Så hvad er egentlig indholdet af den fælles mønt? Skal den træde i kraft med Irland og Luxembourg som medlemmer? Jeg synes nok, det kan være en helt fin tanke, at hvis Irland og Luxembourg selv ønsker det, kan de få en fælles mønt, men det kan man jo ikke holde op som noget realistisk for befolkningerne i de andre europæiske lande.

Så vil jeg godt stille dette spørgsmål til økonomiministeren: Hvilke forpligtelser mener den danske regering selv at den har mandat til at indgå i forbindelse med de forhandlinger, der føres med ØMU-landene?

Hr. Ove Fich kunne eller ville ikke besvare mit spørgsmål. Han ville formentlig ikke, for han kender vel svaret. Jeg håber da, at han i hvert fald har overvejet det.

Hvilket forhandlingsmandat har regeringen? Har regeringen f.eks. mandat til at gå ind for det forslag, som Venstre stillede: at Danmark skal fraskrive sig retten til at devaluere? Og har den mandat til at gå ind for aftaler om en mere håndfast overholdelse af konvergenskriterierne i form af forskellige typer sanktioner eller noget i den retning? Hvad har regeringen mandat til, og hvad har den ikke mandat til?

Og hvis den ikke har noget mandat, hvordan bliver beslutningsprocessen her i Folketinget i forbindelse med disse forhandlinger så? Vil det så være sådan, at regeringen i forbindelse med

de forhandlinger løbende vil komme til Folketingets Europaudvalg med sine forhandlingsoplæg, således at den kan operere på baggrund af et mandat fra et flertal i udvalget? Eller hvordan vil det blive afklaret? Det ser jo ikke ud til, at vi i dag kan få svar fra hr. Ove Fich på spørgsmålet.

Så vil jeg blot slutte med at sige, at vi i hvert fald fra Enhedslistens side vil stille det forslag, at der løbende sker en tæt orientering af Folketingets Europaudvalg – det har jeg allerede i Europaudvalget sagt til økonomiministeren, og det tror jeg også regeringen er indstillet på – således at vi både sikrer en mandatgivning og en offentlig debat om disse forhandlinger.

Jeg har hørt noget om, at man i virkeligheden kunne forestille sig et arrangement, som til dels består af en hemmelig aftale indgået mellem Danmark og landene i ØMU-arrangementet.

Dér må jeg selvfølgelig sige, at jeg ikke kan være tilhænger af et arrangement med en hemmelig aftale – så skulle vi i hvert fald vide, hvad den gik ud på, og så ved jeg ikke længere, hvor hemmelig den så er – og derfor vil jeg spørge, om det også indgår i overvejelserne, at man som en del af det arrangement ligefrem har en hemmelig aftale.

Men som sagt: Tak for støtten fra SF og Fremskridtspartiet til tanken i dette her!

Økonomiministeren (Marianne Jelved):

For ikke at forlænge en i øvrigt vigtig debat skal jeg prøve at gøre det kort og svare på de spørgsmål, der er stillet.

Først til fru Charlotte Antonsen, der spørger, om regeringen for at få et bedre valutaarrangement vil fraskrive sig retten til at devaluere.

På det spørgsmål må jeg svare, at det forekommer mig at være uhensigtsmæssigt på nuværende tidspunkt at diskutere, hvad regeringen eventuelt skal møde op med af forslag i en forhandlingssituation, som vi på nuværende tidspunkt overhovedet ikke kender noget som helst til.

Desuden vil jeg sige, at et af instrumenterne i det nuværende EMS-samarbejde og i det EMS-samarbejde, der var indtil den 2. august 1993, jo var kursjusteringer, som måske i virkeligheden var et instrument, der blev brugt for lidt, hvilket måske endda var en indirekte årsag til, at EMS-systemet i august 1993 ikke kunne holde.

Og jeg mener, at de instrumenter, der er mest naturlige, er dem, vi kender, og det er rentevåbenet – man kan hæve og sænke renten – interventionsmuligheden og kursjusteringer.

Og så er det klart, at et aftalekoncept jo også vil dreje sig om, hvad der skal til, og hvornår man skal agere med disse forskellige instrumenter.

Men det er alt for tidligt overhovedet at gå ind i den type diskussioner, og jeg vil ikke bidrage til spekulationer på dette område, men holde mig til det rent principielle, hvilket jeg håber også fremgår klart af dette indlæg.

Og til det spørgsmål, som hr. Keld Albrechtsen stillede om, hvad regeringen vil gå med til af indskrænkninger – og som jeg opfattede som det ene af de to hovedspørgsmål, der er blevet stillet – vil jeg sige, at jeg synes, de øvrige ordførere, også hr. Steen Gade, har givet nogle udmærkede svar på det spørgsmål.

Og jeg vil bare minde om det, som jeg sagde i min tale tidligere: Som fuldgyldige medlemmer af anden fase af ØMU'en har vi jo allerede nu forpligtet os til at undgå »uforholdsmæssigt store underskud«, som det hedder i traktatsprog.

Deri ligger jo allerede en form for indskrænkning.

Nu er vi heldigvis meget enige om, at et stort underskud er noget dårligt i sig selv. Det, vi er uenige om, er, hvilke instrumenter eller midler vi skal bruge til at få underskuddet væk og statsgælden ned.

Og jeg er i øvrigt enig med hr. Keld Albrechtsen i, at det bedste vi kan gøre som folketingsmedlemmer og regering, jo er at sikre os, at den danske krone kan stå på egne ben – for nu at bruge det udtryk. Det er jeg fuldstændig enig i, så det er jo ikke dér, uenigheden om målsætningerne ligger.

Så vil jeg gå over til det andet hovedspørgsmål, som er knyttet til diskussionen om, hvorvidt etableringen af tredje fase er på dagsordenen eller den ikke er på dagsordenen, og dertil vil jeg sige, at selvfølgelig er den på dagsordenen som sådan, men blandt regeringer er den ikke på dagsordenen.

Dér vil jeg henvise til, at på topmødet i Madrid i december 1995 vedtog stats- og regeringscheferne i enighed, at tredje fase først indledes i januar 1999, og det er dét, jeg understår, når jeg siger, at den ikke er på dagsordenen.

Og det er efter min opfattelse fuldstændig utidigt, hvis den danske regering, som i forbindelse med Edinburgh-Afgørelsen har forpligtet sig til ikke at forhindre de andre lande i at gå videre i samarbejdet og i at etablere ØMU'ens tredje fase, så som regering skal sætte det på

dagsordenen, og det går jeg simpelt hen ikke med til. Jeg synes, det er både utidigt og unfair og illoyalt og alt, hvad jeg ellers kan finde på af den slags udtryk. Sådan spiller klaveret ikke, hvis man vil have nogle ordentlige samarbejdsrelationer med andre lande, bliver jeg nødt til at sige. For ikke at gøre diskussionen meget lang har jeg ellers øvet mig på ikke at sige så meget, men jeg siger det, for at der ikke skal være tvivl om, hvad jeg mener.

Og så vil jeg i øvrigt også henvise til, at i august måned 1993 og i efterårsmånederne samme år var der store artikler i aviserne om, at regeringens forestilling om, at vi kunne skubbe økonomien i gang osv., var totalt uden bund i virkeligheden, men at de samme aviser et halvt år efter var fyldt med alarmerende overskrifter, der advarede regeringen imod overophedning af økonomien.

Jeg nævner det kun for at sige noget om, hvor hurtigt tingene kan skifte. Jeg skal ikke gøre mig meget klog på Tysklands vækstpotentiale i det kommende års tid. Jeg minder bare om, at der er eksempler på, hvor hurtigt tingene kan skifte, og i øvrigt også om, hvor hurtigt de er skiftet fra sidste efterår til nu – apropos Tyskland.

Til allersidst skal jeg sige om mandatgivningen, at nu har jeg simpelt hen opgivet at føre regnskab med, hvor mange gange jeg har bekræftet over for hr. Keld Albrechtsen og Europaudvalget og Folketinget, at regeringen jo ikke går i forhandlinger i EU, uden at der er et mandat. Og jeg har givet tilsagn om, at Europaudvalget kontinuerligt bliver orienteret om hver eneste ting, der diskuteres i hele denne proces, og det står jeg ved, og det ønsker jeg selv.

Og i den sammenhæng er det jo også naturligt at vente med at drøfte, hvordan vi kan tage stilling til den proces, til der begynder at tegne sig et billede, som kan give os en fornemmelse af, hvordan processen omkring forhandlingerne om et valutaarrangement kommer til at forløbe.

Det er ikke anderledes nu, end det var, da jeg for relativt kort tid siden var til samråd i Europaudvalget, nemlig at der kommer en statusrapport om Det Europæiske Monetære Instituts arbejde med en model for et valutaarrangement, og det kommer på et topmøde i Firenze i juni i år, og jeg tror ikke på, at der sker noget inden da. Men Europaudvalget vil blive holdt meget nøje orienteret.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg tror, den bemærkning, der kom fra ministeren om, at et af problemerne med det snævre EMS-system, som brød sammen for et par år siden, var, at man ikke sørgede for at foretage de kurstilpasninger, som var nødvendige for, at et smidigt valutasystem kunne fungere, beskrev situationen meget korrekt.

Jeg vil så tilføje, at for mit eget vedkommende er et af hovedargumenterne imod ØMU-modellen faktisk, at den jo er indbegrebet af en fastlåsning og en manglende mulighed for at tilpasse de valutariske forhold til de realøkonomiske forhold i de forskellige lande. Det er det jo slut med enhver mulighed for, hvis man fastlåser valutaerne. Så på det punkt er jeg meget enig i ministerens bemærkninger om EMS'en.

Og så vil jeg sige, at jeg i den henseende selvfølgelig også er enig med hr. Gade i, at der skal være spilleregler i et sådant valutasamarbejde, f.eks. spilleregler om, at hvis man ikke kan fastholde en valutakurs, må man mødes for at drøfte, om den så skal justeres. At dét er rimelige og fornuftige spilleregler, er jeg enig med hr. Gade i, og det opfatter jeg ikke som afgivelse af national suverænitet.

Så hvis det er dét, der ligger i hr. Ove Fichs bemærkninger, kan det jo være, at vi kan tale om det, for så er der fornuft i det. Men jeg ved jo ikke, hvilke indskrænkninger af Danmarks selvstændighed, det var, hr. Ove Fich ønskede, og svaret kommer åbenbart ikke i denne debat.

Så var ministeren højt oppe, da hun talte om, at det var unfair og illoyalt og alt muligt andet, hvis man tillod sig at kritisere det projekt, som Tyskland og Frankrig har i gang. Men Tyskland har jo frem for noget land forpligtet sig til at overholde disse konvergenskriterier, kan man vel sige. Og jeg har forstået det sådan af Jyllands-Posten fra den 15. maj, at for at kunne om ikke overholde, for det kan man ikke, men så dog komme et lille stykke nærmere konvergenskravene har Tyskland faktisk lagt et stærkt pres på Kommissionen og vredet armen om på den og nærmest fået den til at file med tallene. Og nu kommer den så formentlig til Ministerrådet med en sminket rapport om Tysklands økonomi.

Og derfor vil jeg spørge, om det så ikke er et fælles anliggende at drøfte, for jeg har forstået det sådan, at man kigger alle landenes konvergensprogrammer igennem, og jeg har også forstået det sådan, at Danmark har accepteret, at de

andre lande kan kritisere Danmarks konvergensprogrammer, hvis det passer dem, for det var det, ministeren var inde på med hensyn til forpligtelserne i ØMU'ens anden fase.

Så jeg mener i allerhøjeste grad, at ministeren har et klart grundlag for at sige: Papirerne er ikke i orden. Tyskland opfylder ganske enkelt ikke betingelserne. Hvad er dét for noget?

Og i et forsøg på at sminke kendsgerningerne vrider man så armen rundt på Kommissionen og får den åbenbart til at skrive nogle ting, der ikke engang er rigtige, og det synes jeg den danske minister godt kunne gøre opmærksom på!

(Kort bemærkning).

Steen Gade (SF):

Det, som hr. Keld Albrechtsen siger om, at man i et EMS-arrangement vil have den selvstændighed, at man i givet fald kan træde ud, er rigtigt. Men hvis man skal kunne trække på andre landes valutaeserver, vil man selvfølgelig også skulle binde sig til at overholde nogle spilleregler, for det vil de andre lande forlange, og på den måde er der jo grænser for selvstændigheden, så længe man er med i arrangementet. Og dér synes jeg bare, man helt åbent skal sige, at et alternativt valutasystem selvfølgelig indeholder denne begrænsning af selvstændigheden, men det er ikke en begrænsning, der går så langt, at man kan tale om en begrænsning af suveræniteten og den slags ting.

Men jeg tog egentlig ordet for at sige, at jeg godt kan forstå, at økonomiministeren siger, at den danske regering ikke kan foreslå, at man skal udsætte den endelige beslutning om ØMU'ens tredje fase. Det forstår jeg sådan set godt, for det er jo en del af det nationale kompromis, at Danmark accepterer, at der er nogle lande, der følger den dagsorden. Man kan have sine ønsker, som Enhedslisten har det, og jeg kan også selv have et ønske om, at de opgiver det, men o.k., det er så deres sag.

Men så kommer jeg til det nationale kompromis, og så forstår jeg simpelt hen ikke, at økonomiministeren i sit første indlæg siger, at hun gerne ser, at ØMU'en bliver realiseret. Det kan jeg altså ikke forstå at den danske regering kan sige. Jeg kan simpelt hen ikke fatte det, for det kan man da ikke mene. Når man fuldstændig står på det nationale kompromis' grund, må det, man som dansk regering ønsker, jo være, at der under alle omstændigheder bliver et fornuftigt valutasamarbejde i Europa. Det må være det, man mener, og ikke et eller andet om, at man

egentlig gerne ser, at de andre lande vedtager den overgang til ØMU'ens tredje fase, som man altså selv har sagt at man ikke vil være med i.

Det er en mærkværdig melding fra regeringen, og jeg fatter den ikke, og jeg fatter slet ikke, hvad den skal bruges til. For det eneste den skaber, er jo, at nogle mennesker så tror, at økonomiministeren og regeringen ikke ønsker at fastholde forbeholdet på det punkt.

Og hver gang vi så spørger om det, siger regeringen jo, at den ønsker at fastholde det. Men så må man da lade være med at afgive sådan nogle meldinger, som ikke er til at forstå for hvide mennesker – for at sige det lidt populært.

Økonomiministeren (Marianne Jelved):

I virkeligheden er der altså nogle, der gerne vil skabe nogle problemer, hvor der efter min opfattelse ikke er nogen problemer.

Her i Folketinget er der ni partier, der er enige om en fastkurspolitik som grundlag for den danske økonomi, og vi er stort set også enige om målene: at underskuddene skal væk og gælden afbetales, og at renten og inflationen skal være lav, og alt det dér. Men vi diskuterer midlerne, instrumenterne, til at nå målene.

Og vi er også enige om at stå bag det nationale kompromis og det forbehold, vi har fået med Edinburgh-Afgørelsen – i hvert fald indtil der har været en folkeafstemning, der siger noget andet.

Men at regeringen så skulle mene, at det nu skal gøres til et problem, at den tidligere regering med den daværende statsminister, Poul Schlüter, i spidsen, fik en tosidig aftale – hvoraf den ene del er, at Danmark har et forbehold om, at vi kan lade være at være med i ØMU'ens tredje fase, indtil vi eventuelt finder på at beslutte noget andet, og den anden del er, at vi har forpligtet os til ikke at forhindre de andre lande i at gennemføre den – kan jeg ikke forstå, for vi ønsker jo også stabile valutaforhold i Europa – det er der ni partier der er enige om, så vidt jeg har kunnet lytte mig til det – og en måde at skabe stabile valutaforhold på er altså ØMU'en. Så kan man lide den eller lade være. Danmark skal ikke være med, og det vil jeg gerne stå heroppe og sige, lige så mange gange som man skulle ønske det.

Men den slutning, at jeg på regeringens vegne skulle sige, at ØMU'en som sådan er dårlig eller forkert, kan jeg simpelt hen ikke følge. Det kan godt være, at jeg skal have manuduktion af hr.

Steen Gade, og jeg vil gerne lytte. Det kan godt være, at vi ikke skal bruge Folketingets talerstol til den proces, men jeg vil gerne prøve at forstå, hvad hr. Steen Gade mener.

Til sidst vil jeg svare på hr. Keld Albrechtsens spørgsmål, for jeg tror faktisk, vi får en mere frugtbar diskussion, hvis vi diskuterer disse spørgsmål – som vi jo alle sammen i virkeligheden er ægte optaget af – på en anden måde. Og så skal jeg nok lade være med at gå herop mere.

Når man i Kommissionen og i Økonomi- og Finansministerrådet har en proces, som går ud på at vurdere, om nogle lande har uforholdsmæssig store underskud, og når der er en såkaldt multilateral overvågning – jeg beklager teknokratsproget – og når vi opdaterer konvergensprogrammerne og får dem behandlet og diskuteret i Økofinrådet, så er det klart, at ethvert land kan komme med sin vurdering af realiteterne bag de tal, der er lagt frem, og det gør vi også, og det vil vi også gøre i forhold til Tyskland, hvis der er noget, der giver anledning til det. Og vi gør det også over for Grækenland og Irland – for nu at nævne to tilfældige lande – hvis der er noget, som vi mener er urealistisk. Og det gør Kommissionen også. Så det er et tilsagn, som jeg uden videre kan give, hvis der er grund til det.

Og det, der har vist sig gennem de år, hvor vi har haft denne procedure – den er jo relativt ny – er jo, at man bliver mere og mere realistisk i sine vurderinger. I starten var der en vis venlighed over for de forskellige lande, når de kom med deres konvergensprogrammer og mente sådan og sådan. Men tonen er sandelig blevet meget skarpere – det vil jeg gerne sige her – også i vurderingen af realiteterne bag andre landes bud på deres egen økonomiske udvikling.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Tak for svaret vedrørende den diskussion om Tysklands opfølgning af konvergenskravene, som kommer i Ministerrådet!

Som jeg kan se tallene i de fremstillinger af de forskellige ting, der er kommet frem, bliver der jo meget store problemer med at tilsløre kendsgerningerne, og så mener jeg faktisk, at når man står i den situation, at Danmark må finde sig i, at Danmarks konvergensprogram skal belyses og kritiseres og gøres ved, og ministeren har tilkendegivet, at det altså også gælder for Tyskland, og det så er en kendsgerning, at Tyskland er langt fra at opfylde konvergenskravet – og

det er, hvad man samstemmende kan læse i alle rapportererne – har man så ikke ret og faktisk pligt til at rejse det spørgsmål over for tyskerne, om det ikke er et bindegalt projekt, de er på vej ud i, og som de overhovedet ingen forudsætninger har for at gennemføre med nogen som helst succes? Det synes jeg altså godt nok man kan tillade sig. Vi er jo fælles om anden fase, således som ministeren klart har gjort opmærksom på.

Præsidenten for Bundesbank, Hans Tietmayer, har ifølge Børsen fra den 10. maj på en ØMU-konference arrangeret af Europabevægelsen sagt, at valutaunionen skal ledsages af en videregående politisk integration. »Et blik i historien viser, at mislykkede valutaunioner som regel fik fiasko på grund af manglende politisk basis.«

Det, han kræver, er altså en føderation som basis for en fælles mønt – forhåbentlig får han ikke sin føderation; den håber jeg vi alle er imod – og derfor mener forbundsbankpræsidenten faktisk ikke, at en møntunion er forsvarlig. Og det synes jeg ærlig talt vi har ret til at sige, når vi nu er fælles om anden fase.

(Kort bemærkning).

Steen Gade (SF):

For min skyld må økonomiministeren godt komme herop igen!

Det, jeg gerne vil sige til økonomiministeren, er, at vi selvfølgelig ikke – som Enhedslisten foreslår – med Edinburgh-Afgørelsen i hånden skal sige, at nu skal de andre lande holde op med det, de ønsker. Det er jeg enig med økonomiministeren i, og den del af Enhedslistens forslag er jeg altså uenig i.

Men det, jeg ikke kan forstå, er, at økonomiministeren og måske også resten af regeringen ikke anskuer ØMU'en som et politisk projekt. Det er jo politik.

Det er, som om økonomiministeren betragter ØMU'ens tredje fase som en eller anden slags effektivt EMS-system eller sådan noget og diskuterer det som noget forholdsvis isoleret, som kun handler om en mere effektiv måde at holde sammen på valutakurserne på.

Sådan er det jo ikke, i hvert fald ikke ifølge SF's måde at anskue verden på. Og jeg er altså også ret sikker på, at det heller ikke er sådan efter det befolkningsflertals mening, som sagde ja til 18. maj-beslutningen.

Det er en politisk afgørelse, og det vil sige, at det jo i realiteten er en økonomisk konstruktion, som fører til en politisk superstat for de lande,

som den omfatter. Og det er jo det, som det nej, der foreligger, handler om, og det er derfor, jeg mener, at det giver utrolig meget ikke bare slør, men altså også rimelig tvivl rundt om hos folk, når ministeren siger, at hun faktisk ønsker, at ØMU'en bliver gennemført for nogle landes vedkommende.

Og jeg synes ikke, en dansk regering kan have noget andet udgangspunkt end at forsøge at få det mest effektive valutasystem set fra det synspunkt, at vi ikke er med i ØMU'ens tredje fase.

Vi er oven i købet i den situation, at der er så stor usikkerhed med hensyn til, om ØMU'ens tredje fase overhovedet bliver til noget, at det, at en række lande satser så meget på ØMU'ens tredje fase, vel, når det kommer til stykket, er det mest usikre, man kan tænke sig.

Tænk, hvis den nu ikke bliver til noget! Sådan kan det let gå hen og blive, tror jeg faktisk selv. Så er der stor risiko for, at mange bliver grebet af så meget desillusion, at markedet reagerer i panik.

Og konklusionen er, at det er utrolig vigtigt, at regeringen kører en linje, der går ud på at få etableret et alternativt valutasamarbejde, og det er det, jeg vil anbefale regeringen at bruge kræfterne på at understrege, også i den danske debat.

Økonomiministeren (Marianne Jelved):

Nu bliver det sidste gang, lover jeg.

Til hr. Keld Albrechtsen:

Konvergenskriterierne er beskrevet i Traktaten. Dér står de klart beskrevet.

Til hr. Steen Gade:

Selvfølgelig er der også politik i det her. Det er der stort set i det alt sammen. Det er derfor, vi kaldes politikere.

Nu kan jeg godt høre, at jeg skal holde op!

Men jeg noterede mig, at stort set alle ordførerne henviste til, at de er klar over, at regeringen arbejder aktivt og ihærdigt på at få et valutaarrangement. Og det gør regeringen, og det bliver den ved med – jeg havde nær sagt: indtil den får det. Så det er der givet tilsagn om.

Men diskussionen om ØMU'ens fordele og ulemper og alt muligt andet er en meget bred diskussion, som jeg ikke synes vi kan tage under behandlingen af dette beslutningsforslag. Jeg er parat til at stille op i mange andre sammenhænge og tage de politiske diskussioner om det, men det fører ikke til noget at gøre det her så sent på en onsdag eftermiddag. Det er ikke, fordi jeg ikke vil, men det hører heller ikke rigtig

hjemme under behandlingen af dette beslutningsforslag.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Europaudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

17) Valg til Rigsretten af 15 medlemmer og 2 stedfortrædere for hver af disse for tiden 18. maj 1996 – 17. maj 2002.

Formanden:

Til dette valg er anmeldt følgende valggrupper:
 en gruppe på 95 medlemmer: Socialdemokratiet, Socialistisk Folkeparti, Det Radikale Venstre, Enhedslisten og Centrum-Demokraterne;
 en gruppe på 83 medlemmer: Venstre, Det Konservative Folkeparti, Fremskridtspartiet og Dansk Folkeparti.

Valgt blev:

- 1 Inge Nesgaard (udpeget af S)
 med stedfortrædere: Linda Morgan-Fischer og Robert Dalskov Andersen
- 2 Jørgen Gråbæk (udpeget af V)
 med stedfortrædere: Jens E. Lyngsø og Hans P. Gejl
- 3 Erik B. Smith (udpeget af S)
 med stedfortrædere: Lillian Knudsen og Søren Eriksen
- 4 Oluf Engell (udpeget af KF)
 med stedfortrædere: Anders Torbøl og Marie Jepsen
- 5 Leila Lindén (udpeget af S)
 med stedfortrædere: Lone Lunding og Kirsten Jensen
- 6 Hanne Christensen (udpeget af V)

med stedfortrædere: Maria Z. Sørensen og Lis Andersen

- 7 Knud-Erik Ziirsen (udpeget af S)
 med stedfortrædere: Anker Christoffersen og Flemming Bay-Jensen
- 8 Ole Røtzler Møller (udpeget af V)
 med stedfortrædere: Jørgen Kleener og Annebeth Runge Gjessing
- 9 Lars Lyngsdal (udpeget af SF)
 med stedfortrædere: Ebba Strange og Oluf Jørgensen
- 10 Frants Bernstorff (udpeget af KF)
 med stedfortrædere: Carl Martin Christensen og Nina Berrig
- 11 Janne Normann (udpeget af RV)
 med stedfortrædere: Jonna Petersen og Jørgen Jørgensen
- 12 Bent Wissing (udpeget af FP)
 med stedfortrædere: Mogens Tange og Viggo Corneliussen
- 13 Line Barfoed (udpeget af EL)
 med stedfortrædere: Gunna Starck og Lis Melander
- 14 Bruno Fjelstrup (udpeget af CD)
 med stedfortrædere: Jørgen Bruun og Arne O. Andersen
- 15 Henning G. Pedersen (udpeget af KF)
 med stedfortrædere: Henning Tellerup og Kurt Bjørndal

Meddelelser fra formanden

Formanden:

Der er ikke mere på dagsordenen.

Der er foretaget ændringer i følgende udvalg:

Uddannelsesudvalget (14/5 96):

Udtræder: Anne Baastrup (SF)
 Ny stedf.: Kristen Touborg (SF)

Folketingets næste møde afholdes tirsdag den 21. maj 1996 kl. 13.00.

Angående dagsordenen skal jeg henvise til den dagsorden, der er opslået i salen.

Med hensyn til de øvrige møder i den kommende uge skal jeg henvise til den omdelte ugeplan.

Mødet hævet kl. 17.35